

Giáo há»i mã bĩ- á»n quanh ngá»i má»™ cá»• trong cã»ng viá»n Tao Á»n

Á»ng gá»p cá»sa Trá»n Chá»nh Nghá»a
22/02/2017

Giáo mã bí »n quanh

ngôi mù cõ trong công viên Tao àn

* Trá»n Chá»nh Nghá»a

Trá»c ngôi mù là mùt t»m

biá»n b»ng Ông ghi rõ: "Di tích ki»n trúc ngh» thu-t c»p thành phñ: MÙ cõ hí Lâm á»c công nh-n n m 2014".Á Phía sau t»m biá»n là mùt qu»n thá» mù táng vùi lñi ki»n trúc ci x»a. Hai ngôi mù i»n n»m ká» nhau á»c xây đñng b»ng hấp ch»t ô d»c (vôi sñng, cát m»n, b»t vĩ sò trùn vùi m-t mía và n»c nh»t c»a mùt lo»i cây r»ng).

Khu mù cõ và bia công nh-n di tích trong công viên

Tao àn

Bên trong qu»n thá» này có tiá»n s»nh,

sân thý và nhà m». Trá»c mù có bia b»ng chĩ Hán. C n cé t» t»m bia này có thá» xác ã»nh, ng»y i n»m trong mù kia là ông Lâm Tam Lang (m»t n m 1795) và vâ là bà Mai Th» Xã (ch»a xác ã»nh n m sinh, n m m»t).

T» dòng chĩ trên bia " i Nam. Hiá»n kh»o

trñng giang..." cho th»y, ngôi mù á»c xây vào thýi Minh M»ng khi quñc hi»u

n»c ta lúc b»y giý là i Nam.Á

Nh» v-y, kh» n ng mù á»c xây vào n m

1895, là n m vua Minh M»ng .t l»i quñc hi»u.

M-t trá»c c»a ngôi mù

MÙt

công nhân làm vi»t t»i công viên ká» l»i: "Tôi làm vi»t t»i công viên nhiá»u

n m nay. Có nhñng lúc tôi ph»i ß l»i trñc êm nh»ng ch»a bao g.p chuy»n gì kó l»i.

V-y mà

không hiá»u có tin Ón th»u d»t t» âu, khi»n cho nhiá»u ng»y i c» tin sã hái. ChoÁ ã»n n m 2014, ngôi mù này á»c xác ã»nh là mù á»c công nh-n là di tích thì nhñng tin Ón kia mùi h»t".

Lúc này, d» lu-n mùi xoay sang chiá»u

h»ng khác, muñn bi»t thân th» ng»y i n»m trong ngôi mù là ai...

Gia

ph» l»ng l»y c»a dòng hí Lâm

Gia ph»

hí Lâm t»i t»nh Kiên Giang có ghi : " Ýi Th» 1: Ông Lâm Tam

Lang (17?? - 1795).Á Ông Lâm Tam Lang, tñ là Nguyên Th»t, không bi»t n m

sinh. Ông m»t vào mùa thu n m t»t Mão (1795).Á

Ông

là ng»y i gñc ß Qu»ng ông, Trung Quñc di c» sang Vi»t Nam, c» ngá» t»i

Sài Gòn, Gia ã»nh.

Ông có

vã là bà Mai Thẽ Xã (không rõ n m sinh, n m m†t). Á MÙ nguyên táng cạ hí tị V°Yn Ông Th°ang, Sài Gòn (nay là V°Yn Tao àn, Qu-n 1, TP.HCM)".

Nhà bia, có bia xác nh-n tên ng°Yi trong mù. Tị

ây, lúc nào cing có nhang và hoa.

Cing theo gia ph£, ông bà Lâm Tam Lang

có 4 ng°Yi con. Trong ó ng°Yi con thẽ 3 là ông Lâm Phong Quang. Ông Quang sinh ra Lâm Kim Diêu rÓi Diêu sinh tịp Lâm Quang Ky.Á

Lâm Quang Ky chính là phó t°Ung cạ

anh hùng dân tÙc NguyÁn Trung Trĩc. Ông là ng°Yi ã óng vai "Lê Lai cêu

chúa", hy sinh thay cho NguyÁn Trung Trĩc n m 1868, thĩ 29 tuOĩ.Á

HìÇn nay tị Rịch Giá, Kiên Giang, tên

Lâm Quang Ky °ác t cho mùt con °Yng IÙn, song song vÙi °Yng NguyÁn Trung Trĩc.

Giai thoị kÁ lị r±ng, rịng sáng

16/6/1868, ngh)a quân NguyÁn Trung Trĩc, trong ó có Lâm Quang Ky làm phó t°Ung,

ã tO chęc t±n công chiçm l±y Ôn Kiên Giang ang trong tay ng°Yi Pháp và làm

chợ nị ó °ác 5 ngày. Quân pháp ph£n công ngh)a quân thç cô, vi khí kém, nên không gĩ °ác thành.

Trong tình thç hiÁm nghèo, Lâm Quang

Ky cùng mùt sÑ ngh)a quân c£m tí tĩ nguyÇn ß lị c£m chân quân Pháp. NguyÁn

Trung Trĩc rút lĩc l°ang chính vÁ Hòn Chông. Lâm Quang Ky m-c

chiçn bào cạ NguyÁn Trung Trĩc, c£m cÝ IÇnh, cÑ tình chiçn ¼u kéo dài thÝi gian.Á

CuÑi cùng, quân Pháp b¬t °ác ông cùng

vÙi sáu ngh)a binh khác. Ông tĩ x°ng là NguyÁn Trung Trĩc. ChẾ huy quân Pháp

ình ninh ã b¬t °ác lãnh tả ngh)a binh nên không cho quân truy uOĩ nữa.Á

Qua ngày hôm sau, và viÇc trên bẾ bị

IÙ. R†t təc gi-n, Pháp sai ng°Yi em t†t c£ ra xí tị chã Rịch Giá. Ng°Yi dân

bịçt chuyÇn, gĩ ông là Lê Lai Kiên Giang.

Nh° v-y, anh hùng dân tÙc Lâm Quang Ky

là cháu gĩ Lâm Tam Lang b±ng ông cÑ. Çn Ýi thẽ 7, hí Lâm có mùt nhân v-t nOĩ tịçng khác xu†t hiÇn.Á

Gia ph£ hí Lâm ghi nh° sau: "Lâm

ình Phùng là cháu Ýi thẽ 5 cạ Lâm Kim Diêu và là cháu Ýi thẽ 7 cạ ông tOĩ

Lâm Tam Lang".Á

Lâm ình Phùng chính là tên th-t cạ

nhịc s) Lam Ph°ing, ng°Yi nhịc s) tài hoa vÙi ñhĩng tác ph©m tình ca nOĩ tịçng

nh° "Phút cuÑi", "Duyên kiçp", "Tình ngh)a ôi ta chẾ

thç thoi"...

Ngày 10-4-2014, UBND TP HCM quyçt Ænh công nh-n mù

cO hí Lâm là di tích lẾch sí c±p thành phÑ Á gin gĩ, b£o tón.Á

Theo ánh giá hiÇn trịng di tích trong Danh mác kiÁm

kê di tích lẾch sí - v n hóa trên Æa bàn TP.HCM giai oịn 2010-2020:

TỔng thÁ công trình kiçn trúc mù cO hí Lâm °ác b£o

tón t°ing Ñi nguyên v'n. ây là mùt trong ñhĩng ngòi mù hãp ch†t có diÇn

tích IÙn và kiçn trúc 1p còn lị ß TP.HCM .

Qua ó, theo Sß VH-TT-DL TP.HCM: "Sñ tón tị cạ mù cO mang

hĩ Lâm góp ph£n áng kÁ cho ngành kh£o cO hĩc và ñhĩn cêu khoa hĩc vÁ loịi

hình mù cO cạ ViÇt Nam .